

Svenska Neurologföreningens arbetsmiljöenkät

Svenska Neurologföreningen har under verksamhetsåret 2021–2022 haft klinisk arbetsmiljö som en av sina fokusfrågor. En aktuell medlemsundersökning visar att svenska neurologer är mycket nöjda med sitt specialitetsval och att en stor majoritet upplever att deras närmaste chef är mottaglig för diskussioner om arbetsmiljön. Mer oroande är att många inte upplever sig ha god fysisk och psykisk arbetsmiljö, uppfattar sig ha fått sämre hälsa av sitt arbete inom neurologi och inte ha möjlighet att delta i kollegiala forum. Svenska Neurologföreningen hoppas att resultatet av medlemsundersökningen ska kunna ligga till grund för lokala diskussioner om neurologers arbetsmiljö och förbättringsarbete, skriver styrelsen genom ordförande **Johan Zelano**.

För att förbättra kunskapsläget om svenska neurologers arbetsmiljö har Svenska Neurologföreningen under hösten 2021 genomfört en medlemsundersökning om arbetsbelastning, fysisk och psykosocial arbetsmiljö. Frågorna gällde också vilken mottaglighet man uppfattar hos sin ledning för diskussioner om dessa frågeställningar. Den här artikeln baseras på en rapport av undersökningens resultat som godkändes av Svenska Neurologföreningens styrelse i mars 2022.

METOD

En webbenkät genomfördes med verktyget SurveyMonkey under oktober–december 2021. Länken distribuerades till föreningens medlemmar via medlemsmail, med en påminnelse. Totalt

besvarades enkäten av 63 personer, vilket innebär en uppskattad svarsfrekvens på ungefär 20 procent av medlemsmailets mottagare.

RESULTAT

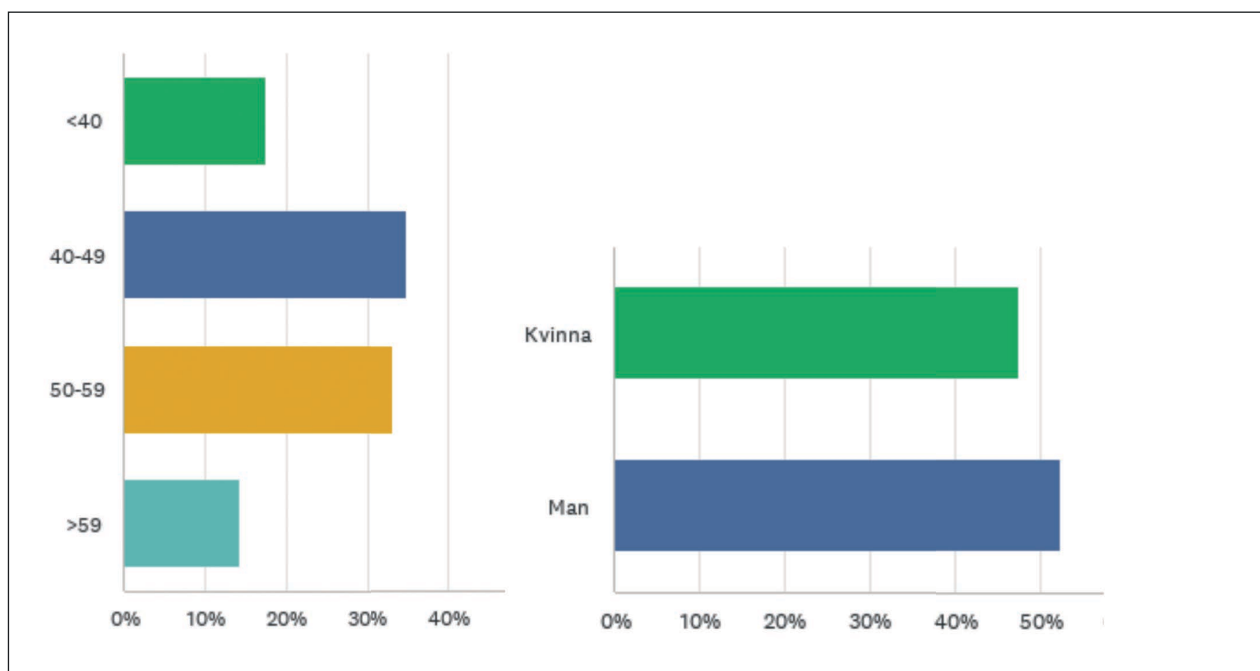
Den vanligaste åldersgruppen bland de svarande var 40–59 år, något flera män än kvinnor. Den största gruppen var överläkare i neurologi (63 procent), följt av specialistläkare (24 procent) och ST-läkare (10 procent). De flesta svarande (63 procent) hade ingen akademisk meritering, 24 procent var disputerade och 11 procent docenter. Över två tredjedelar (70 procent) hade arbetat med neurologi i mer än 10 år. Sjukvårdsregioner i hela Sverige fanns representerade bland dem som besvarade enkäten.

Fysisk arbetsmiljö

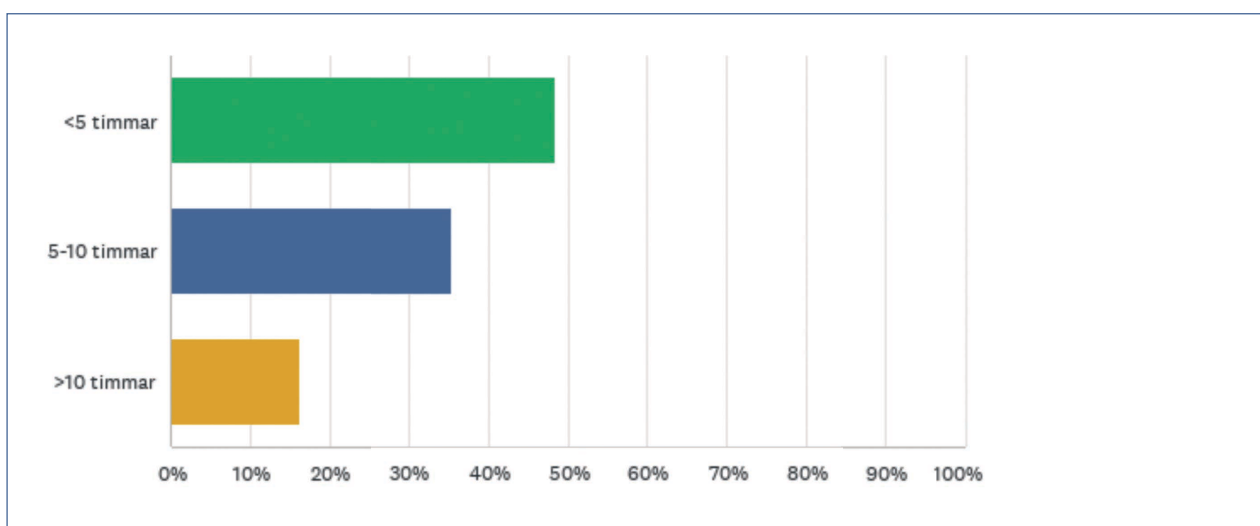
43 procent svarade att de inte var nöjda med sin fysiska arbetsmiljö. Hela 87 procent hade tillgång till egen skrivbordplats och endast 17 procent angav att de arbetade i öppet kontorslandskap. 81 procent upplevde att deras närmaste chef var mottaglig för diskussioner om den fysiska arbetsmiljön.

Psykosocial arbetsmiljö

32 procent angav att de inte var nöjda med sin psykosociala arbetsmiljö. Hela 64 procent angav att de inte hade någon tid avsatt för egen fortbildning och 43 procent att det antingen inte fanns något lämpligt kollegialt forum för att diskutera svåra patientfall, eller att de inte hade tid att gå dit. Mer än hälften (52 procent) hade arbetat över minst fem

Figur 1. Åldersgrupper och angivet kön för dem som svarade.

Figur 2. Hur många timmar utöver betald arbetstid har du arbetat i snitt per vecka under de senaste 3 veckorna?

timmar per vecka de senaste tre veckorna och 60 procent angav att det var främst kliniskt arbete som övertiden använts till.

Omkring 80 procent upplevde att deras närmaste chef var mottaglig för diskussioner om den psykosociala arbetsmiljön.

Övergripande frågor

En tredjedel av de svarande övervägde att byta arbetsplats av arbetsmiljöskäl och hälften (51 procent) angav att deras hälsa försämrats på grund av deras arbete med neurologi det senaste året. En-

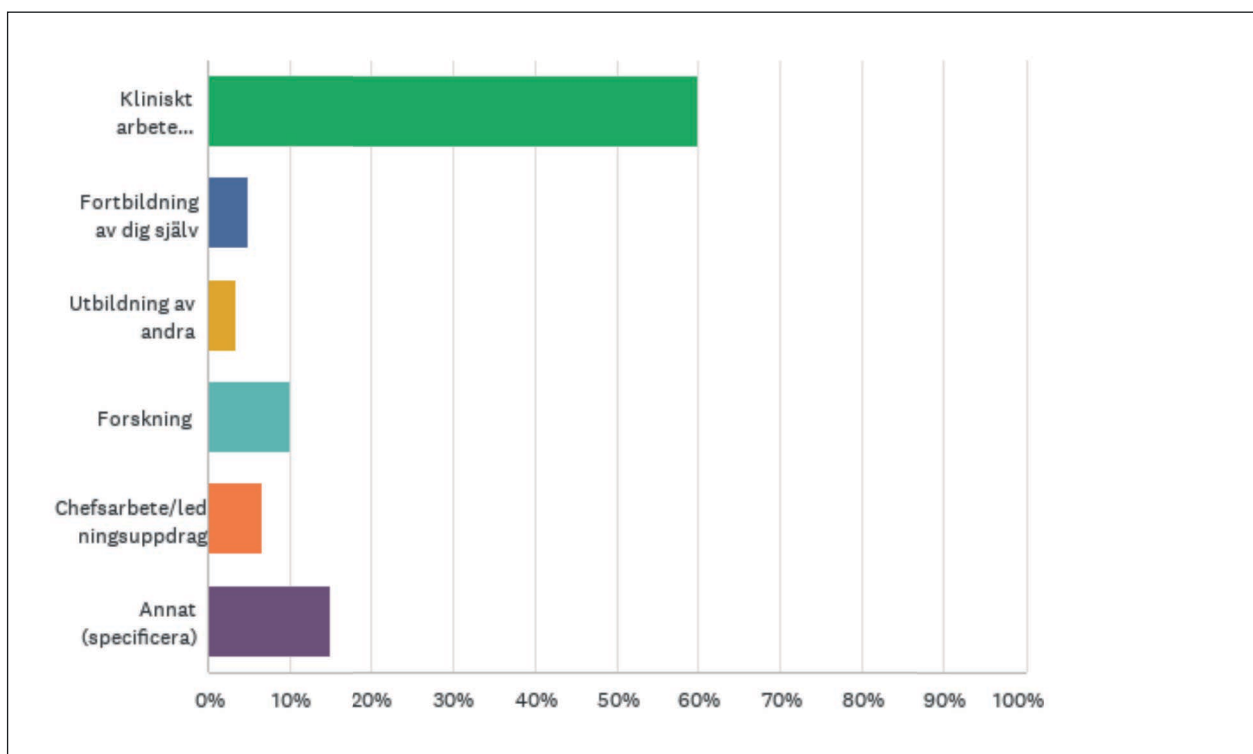
När de svarande ombads ange hur nöjda de var med sitt specialitetsval (skala 0 till 100) var det genomsnittliga svaret 84.

dast 13 procent angav att de hade möjlighet att ta ut friskvård under arbetstid.

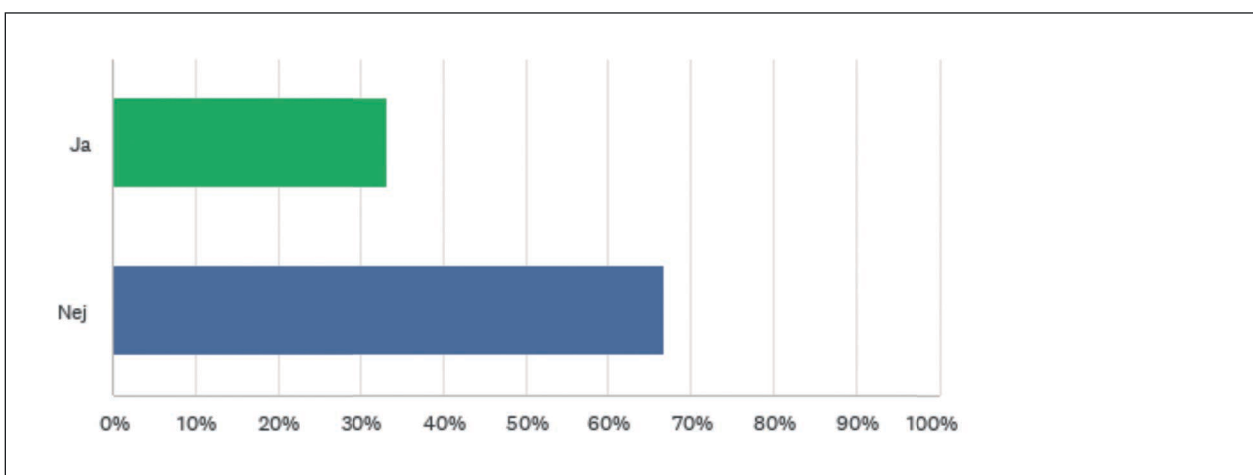
När de svarande ombads ange hur nöjda de var med sitt specialitetsval (skala 0 till 100) var det genomsnittliga svaret 84.

TOLKNING

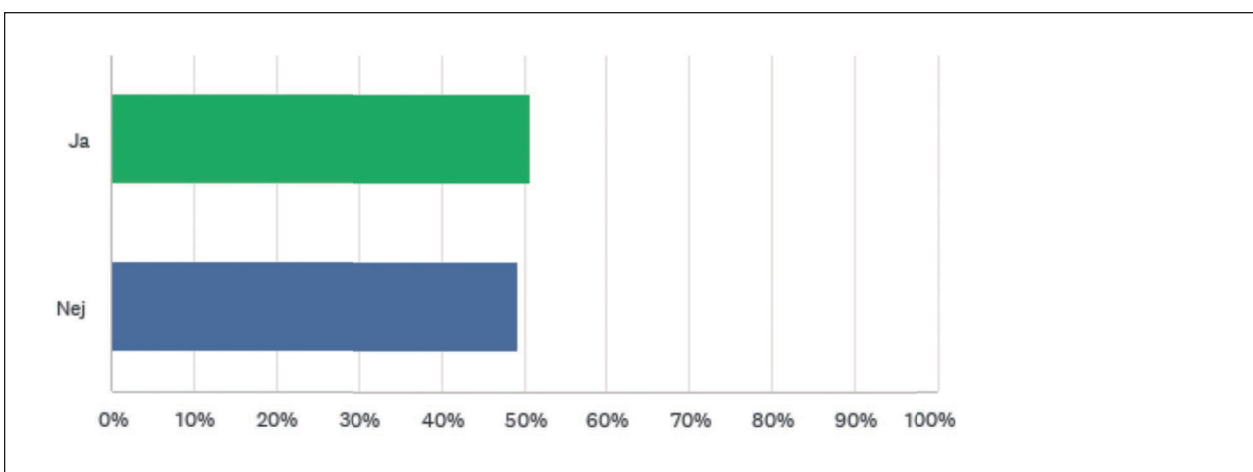
I USA har neurologföreningen AAN identifierat ett stort problem med utmattning, även hos yngre kollegor.^{1,2} Riskfaktorer var bristfälliga IT-system, administrativ börda, hög klinisk arbetsbelastning och avsaknad av kollegiala

Figur 3. Vad användes övertidstimarna du redovisade i föregående fråga i huvudsak till?

Figur 4. Överväger du att byta arbete av arbetsmiljöskäl?

Figur 5. Upplever du att ditt arbete i neurologi påverkat din hälsa negativt det senaste året?

En stor majoritet upplever också att deras närmaste chef är mottaglig för diskussioner om arbetsmiljön.

forum. Frågorna i Svenska Neurologföreningens enkät gällde därför särskilt arbetsbelastning, fysisk och psykosocial arbetsmiljö och vilken mottaglighet man uppfattar hos sin egen ledning för diskussioner om dessa frågeställningar. Målet var att belysa svenska neurologers kliniska arbetsmiljö och öka kunskapen om specifika förutsättningar inom specialiteten, vilket inte alltid fångas av arbetsgivarnas mer standardiserade arbetsmiljöenkäter.

Positiva resultat – specialitetsval och chefdialog

Svaren på enkäten visar att neurologer – också så pass långt in i karriären som tio år – är mycket nöjda med sitt specialitetsval. En stor majoritet upplever också att deras närmaste chef är mottaglig för diskussioner om arbetsmiljön.

Negativa resultat – fortbildning, arbetsbelastning och avsaknad av kollegiala forum

De mer oroande resultaten i enkäten gäller arbetsbelastning, avsaknad av fortbildningstid och brist på kollegiala forum. Många rapporterade övertidsarbete, som i huvudsak användes till kliniska arbetsuppgifter. En stor andel svarande hade antingen inte tillgång till kollegiala forum eller möjlighet att gå dit. Den bild som tonar fram är en ökad klinisk arbetsbelastning och sviktande stödstrukturer. Att bygga upp en stor fortbildningsskuld är knappast en håll-

bar strategi, utan här krävs åtgärder.

En oroande hög andel svarande uppges att deras hälsa påverkats negativt av deras arbete med neurologi det senaste året. I fritextkommentarer rapporterades såväl sömnsvårigheter som annan stressrelaterad problematik.

VAD BEHÖVER GÖRAS?

Svenska Neurologföreningens medlemsundersökning visar att svenska neurologer upplever problem med såväl fysisk som psykosocial arbetsmiljö. Hög arbetsbelastning är vanligt. Vilka åtgärder som behövs varierar med varje neurologisk vårdgivares omständigheter, men några förslag går ändå att lämna på mer allmän nivå.

Minskad administrativ börda är sannolikt en avgörande faktor. Det finns en trend i samhället att allt mer måste styrkas med läkarintyg. Neurologins utveckling där medicinska framsteg gör att allt fler kan leva längre och bättre med neurologisk sjukdom innebär en klar risk för att neurologer överbelastas av krav på att i intyg beskriva funktionsnedsättning. Svenska Neurologföreningens medlemsundersökning om intyg visade 2020 att neurologer redan ägnar en avsevärd del av sin arbetstid åt att skriva intyg: 79 procent av svarande neurologer ansåg att de inte hade tillräckligt med tid för att skriva de intyg som efterfrågas under ordinarie klinisk arbetstid. Lika stor andel svarade att in-

tygsskrivandet tränger undan klinisk verksamhet och 44 procent uppskattade att de i genomsnitt lägger 45 minuter eller mer per dag på intygsärenden.³ Åtgärder behövs och neurologiska vårdgivare behöver dels engagera sig i dialog med dem som kräver intyg, dels undersöka vilka stödsatser som kan sättas in för intygsskrivande läkare (digitala verktyg för att samla in den information som ska anges i intyget, bedömningar av andra professioner, med mera).

Kollegiala forum behöver också förstärkas. Neurologi är fortsatt en mycket klinisk specialitet där erfarenhet är avgörande för såväl diagnostik som behandling. Möjligheten att diskutera svåra patientfall med kollegor är mycket viktig. Svenska Neurologföreningens undersökning visar att detta sviktar hos flera vårdgivare.

Svenska Neurologföreningens undersökning pekar på flera områden där det finns förbättringspotential vad gäller främst den psykosociala arbetsmiljön. Varje neurolog är verksam vid en specifik vårdgivare med unika utmaningar och förutsättningar, men föreningen hoppas att enkätens resultat kan inspirera till lokal diskussion, inventering och förbättringsarbete.

JOHAN ZELANO
Ordförande Svenska Neurologföreningen
johan.zelando@vgregion.se

REFERENSER

1. Busis NA, Shanafelt TD, Keran CM, Levin KH, Schwarz HB, Molano JR, et al. Burnout, career satisfaction, and well-being among US neurologists in 2016. *Neurology*. 2017;88(8):797-808.
2. Levin KH, Shanafelt TD, Keran CM, Busis NA, Foster LA, Molano JRV, et al. Burnout, career satisfaction, and well-being among US neurology residents and fellows in 2016. *Neurology*. 2017;89(5):492-501.
3. Iacobaeus E, Zelano J. Neurologföreningen välkomnar förbundets sjukskrivningspolicy. *Läkartidningen* 2021.